

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 21 april 2020
Ons kenmerk 17/5.4/2020000897
Behandeld door mevrouw E. Dekker (0592) 36 56 77
Onderwerp: Actualisatie RIS3 en uitwerking naar OP EFRO
Status: Ter informatie

Geachte voorzitter/leden,

De provincies Groningen, Fryslân en Drenthe werken in SNN-verband samen aan de voorbereidingen voor de nieuwe Europese Programmaperiode 2021-2027. In deze gezamenlijke brief informeren wij u over de stand van zaken en de kansen voor Noord-Nederland in de nieuwe Europese begrotingsperiode. Hierbij gaan wij in het bijzonder in op de actualisering van de Research and Innovation Strategy for Smart Specialisation (RIS3) voor Noord-Nederland en de ontwikkeling van het Operationeel Programma voor het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (OP EFRO) voor Noord-Nederland.

Om in aanmerking te kunnen komen voor middelen vanuit het Europese regionale beleid is het noodzakelijk om een RIS3 te hebben. De RIS3 dient voor Europa als basis voor de inzet van middelen uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Voor onszelf dient de RIS3 als een belangrijk middel om richting te geven aan een toekomstbestendige economische ontwikkeling van Noord-Nederland. Onze ambitie is dan ook om op basis van de RIS3 ook andere Europese (en nationale) fondsen en programma's aan te spreken. Dat vraagt om regionale samenwerking, ook in de uitvoering. Hierbij is een belangrijke rol voor de partijen zoals verenigd in de Economic Board Noord-Nederland (EBNN) voorzien.

Er is op dit moment nog geen akkoord over de toekomstige Europese begroting. Ook lopen de onderhandelingen nog over verschillende beleidsvoorstellen. De Europese kaders zijn dus nog volop in beweging. De huidige coronacrisis speelt daar volop doorheen. Niettemin willen wij u graag meenemen in waar wij nu staan.

Waarom een RIS3-strategie?

Het opstellen van een RIS3 is voor de Europese Commissie een voorwaarde voor het aanvragen voor structuurmiddelen uit het EFRO. Met deze voorwaarde daagt de Europese Commissie regio's uit om te ontdekken waar hun onderscheidend vermogen ligt en focus aan te brengen in de doelen waarvoor de EU-fondsen worden ingezet. Anders gezegd: regio's zouden elkaar niet moeten kopiëren, maar op basis van eigen sterkten een positie kiezen en deze verder uitwerken.

Voor de lopende programmaperiode (2013-2020) gold deze voorwaarde voor het eerst. Voor de nieuwe periode maken wij dus voor de tweede keer een RIS3, waarbij wij hebben gekozen voor het actualiseren en door ontwikkelen van de RIS3 2014-2020.

Wat is de kern van de RIS3-strategie voor Noord-Nederland?

Belangrijk uitgangspunt is dat wij in 2014 ervoor hebben gekozen om de RIS3 niet te zien als alleen een voorwaarde voor het EFRO, maar als richtinggevende strategie voor de inzet van andere EU-fondsen zoals het Europees Sociaal Fonds (ESF), Interreg of Horizon. Deze benadering trekken wij door in de RIS3 voor de periode 2021-2027. Ook voor wat betreft de inhoud bouwen wij voort op de ingeslagen weg. Noord-Nederland was in 2013 één van de eerste regio's die in Europees perspectief de maatschappelijke uitdagingen centraal stelde in de RIS3. Wij zagen innovatiekansen op basis van onze maatschappelijke opgaven passend bij onze sterke sectoren (Agrofood/Biobased, Watertechnologie, Duurzame energie, Healthy ageing en Slimme materialen en systemen). Het was een keuze voor cross-sectorale innovatiekansen die impact hebben op de maatschappij. Inmiddels is deze benadering ook in het Nederlandse innovatiebeleid verankerd met de komst van het missiegedreven innovatiebeleid.

Ook zijn de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties gemeengoed geworden en omarmd in de meeste beleidsdocumenten. In de nieuwe RIS3 bouwen wij hierop verder.

Wij benoemen in de RIS3 een viertal transities (circulaire economie, energietransitie, gezondheid en digitalisering), die kansen bieden voor innovaties met maatschappelijke impact gelet op de kernkwaliteiten van Noord-Nederland. Ook wordt ingegaan op de noodzakelijke randvoorwaarden: een goed werkend innovatie ecosysteem, human capital, ondernemerschap en grensoverschrijdende samenwerking. Hiermee sluit de insteek van de RIS3 goed aan bij de provinciale coalitieakkoorden en de economische beleidsprogramma's.

Natuurlijk maken wij gebruik van lessen die wij de afgelopen periode geleerd hebben. Een belangrijke les is dat wij alle partijen (kennisinstellingen, ondernemers en het maatschappelijk veld) nodig hebben om kansen voor innovaties te ontdekken en te verzilveren en meerdere fondsen te kunnen aanspreken. In de nieuwe RIS3 hebben wij dan ook veel aandacht voor de manier waarop wij deze samenwerking willen organiseren en hoe wij daar richting aan gaan geven. Dat doen wij door te investeren in het innovatie ecosysteem en door aandacht te hebben voor de verschillende rollen van alle spelers. Stakeholders worden niet alleen aan het begin van de programmaperiode betrokken, maar wij zorgen voor een continu proces van samenwerking. Wij vinden het belangrijk om in te kunnen spelen op kansen en actuele ontwikkelingen.

Niemand weet hoe de wereld van morgen er precies uitziet, de coronacrisis maakt dit meer dan duidelijk, daarom zorgen wij ervoor dat wij in de RIS3 op voorhand geen inhoudelijke keuzes vastleggen maar juist de voorwaarden scheppen voor vernieuwing van de regionale economie op basis van onze regionale sterktes en opgaven.

Wie beslist er over de RIS3?

In de zomer en het najaar van 2019 hebben wij twee brede stakeholdersbijeenkomsten gehouden om over de uitgangspunten van de RIS3 te discussiëren. Daarnaast hebben wij gebruik gemaakt van de onderzoeken die het Joint Research Centre (JRC) van de Europese Commissie in Noord-Nederland heeft uitgevoerd in 2019. Het JRC heeft onderzoek gedaan naar de positie van Hogescholen in Slimme Specialisatie en de effecten van de energietransitie voor Noord-Nederland. Ook hierin zijn belangrijke stakeholders voor de RIS3 betrokken en via deze weg geconsulteerd. Bij het opstellen van de RIS3 maakten wij gebruik van een klankbordgroep met adviseurs vanuit de Rijksuniversiteit Groningen, de Noordelijke Hogescholen, VNO-NCW, het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en de Sociaal Economische Raad (SER). Samen met deze partijen kijken wij op dit moment hoe de RIS3 en de ambitie om te komen tot een Universiteit van het Noorden elkaar kunnen versterken.

De RIS3 wordt uiteindelijk vastgesteld door de drie noordelijke colleges van Gedeputeerde Staten. Dit doen wij tegelijk met het OP EFRO. In de huidige planning van de Europese Commissie moet het OP EFRO in september/oktober 2020 worden aangeleverd. Na vaststelling zullen wij zowel de RIS3 als het OP EFRO met u delen.

Hoe staat het met het OP EFRO?

Parallel aan het afronden van de RIS3 stellen wij in de periode maart-oktober 2020 het Operationeel Programma EFRO op. Het OP EFRO is een programmeringsdocument dat de Europese Commissie moet goedkeuren en op basis waarvan wij straks vanuit het SNN calls en tenders kunnen uitschrijven en subsidie kunnen toekennen aan initiatieven. Met de inzet van EFRO willen wij een belangrijk deel van de ambities uit de RIS3 realiseren. In het OP vertalen wij de inhoud van de RIS3 in 'interventies' waarvoor wij subsidie beschikbaar zouden willen stellen vanuit het OP EFRO. Ook hierbij betrekken wij de stakeholders. In de huidige werkelijkheid van digitale overleggen gaan wij op zoek naar nieuwe vormen van betrekken van stakeholders.

Hoeveel geld verwachten wij uit Europa?

Hoeveel geld wij als regio uiteindelijk in mogen zetten vanuit Europa hangt van veel verschillende factoren af. Niet in de laatste plaats van hoe de uiteindelijke begroting van de EU eruit komt te zien en hoeveel geld er voor Nederland in zijn geheel beschikbaar komt. Hierin zijn wij afhankelijk van de opstelling van het Rijk. Via het Interprovinciaal Overleg (IPO) en SNN zetten wij druk op de Ministeries van Economische Zaken en Klimaat en Financiën om zich in te zetten voor het opnieuw beschikbaar komen van structuurfondsen voor Nederland in zijn geheel op hetzelfde niveau als nu (€1,4 miljard). Het Meerjarig Financieel Kader zoals de Europese Commissie die in 2018 presenteerde gaf zicht op een bedrag voor de lidstaat Nederland dat vergelijkbaar is als in de huidige periode. Of dat uiteindelijk ook daadwerkelijk het geval zal zijn, hangt af van de uitkomsten van de onderhandelingen over de begroting en natuurlijk zal ook de coronacrisis hier effect op hebben. Wij verwachten niet eerder dan in het najaar van 2020 een akkoord over de nieuwe Europese meerjarenbegroting. In de tussentijd werken wij door aan de RIS3 en het opstellen van het OP EFRO, zodat

wij zodra de middelen bekend zijn, hopelijk snel van start kunnen met de uitvoering van dit belangrijke investeringsprogramma voor Noord-Nederland.

Wij vertrouwen erop u hiermee voor nu voldoende te hebben geïnformeerd en stellen voor om het onderwerp in het najaar te agenderen voor een brede statenbijeenkomst.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

md/coll.